

	8. Августиник А. И. “Керамика”, Ўқув қўлланма. М.: «Искусство», 1972. – 182 б. 9. Акунова Л.Ф., “Материаловедение и технология производства художественных керамических изделий”, Дарслик. М.: «Искусство», 1979. -213 б. 10. Лукич Г. “Конструирование художественных изделий из керамики”, Дарслик. М.: “Фан”, 1979. – 120 б. 11. Будников П.П. “Фарфор”, Ўқув қўлланма. М.: “Фан”, 1985. -130 б 12. Marilyn Scott. The potter’s bible. New YYork.2010.Avenue Suite 2006 IX. Axborot manbalari 1. http://www.uzedu.uz – O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi sayti. 2. http://www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi xukumati portali. 3. www.pedagog.uz 4. www.cspi.uz 5. www.pedagog.uz 6. www.edu.uz 7. www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O‘z.MK) 8. www.ziynet.uz - Ziynet axborot-ta’lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil “ 29 ” 08 dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul: I.M.Marasulova CHDPU, Tasviriy san’at va dizayn katta o’qituvchisi, O‘zbekiston Badiiy ijodkorlar uyushmasi a’zosi.
9.	Taqrizchilar: O‘.N.Nurtoev - Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti Tasviriy san’at kafedrasini mudiri p.f.n., dotsent B.B.Baymetov - CHDPU, “Tasviriy san’at va dizayn” kafedrasini p.f.n. professori.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**AMALIY BEZAK SAN’ATI
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo’nalishi:	60111200 – Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi

Fan/modul kodi ABS306	O'quv yili 2025-2026	Semestr 5	ECTS - Kreditlar 6	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yukla ma (soat)
	Amaliy bezak san'ati	90	90	180
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad –tasviriy san'at o'qituvchisini Amaliy bezak san'ati fani nazariyasi va amaliy ko'nikmalari bilan qurollantirish, ijodiy qobiliyatini o'stirish, tasviriy san'atga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish, hamda pedagogik faoliyatga puxta tayyorlashdan iborat. Fanning vazifasi – bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini badiiy jixatdan tarbiyalash, ularning badiiy didlarini yuksaltirish, amaliy bezak san'at asarlari orqali milliy qadriyatlarimiz bilan yaqindan tanishtirish, ularni nafosat borasidagi fikr va muloxazalarini yuksaltirish, amaliy bezak san'ati asarlarini ko'rish, tushunish va zavqlanish kunikmalarini xosil qilishdan iborat. II. Amaliy qism (amaliy mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. O'zbekiston amaliy san'ati rivojida kulolchilikning o'rni va badiiy kulolchilik buyumlarini loyihalashtirishdagi zamonaviy yondashuvlar. 2-mavzu. Muzeyga tegishli milliy lagan namunasidan nusxa ko'chirish. Usta kulollar asarlaridan namunalar tanlab olinadi. Tanlangan asar to'liq o'rganib chiqilib, ushbu asar qaysi kulolchilik maktabiga tegishliligi va unda ishlatiladigan xomashyolar, naqsh turlari, kompozitsiyasi, ranglari tahlil qilinib, o'rganib chiqiladi. Tanlangan asar namunasining qoralama nusxasi o'lchamlariga bo'yiga aniq chizib chiqilib, ranglar asosida turlanadi. Asar planshetga joylashtirilib, laganni loyihasi (umumiy ko'rinishi) va qirqimi chiziladi. 3-mavzu. Kompozitsion dekorativ bezakli likobchalar loyihasi Doira ichida 8 ta o'simlik elementlaridan yig'ilgan kompozitsiya qoralamalari ishlab chiqiladi. Ishlangan qoralamalarni tayyorlashda kompozitsiyaning asosiy yechimlaridan foydalaniladi. 20 sm doira ichida kompozitsiyalarning 8 tasi tanlab olinadi va ular aniq chizib chiqiladi. Doiradagi kompozitsiyalar iliq yoki sovuq ranglarda turlab chiqiladi va hajmi			

	ajratilgan dam olish zonalarini bezash ishlarini aniq rejalashtirish vazifalarini ham bilishlari lozim.
4.	V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • amaliy mashg'ulotlar; • interfaol keys-stadilar; • yangi g'oyalarni yaratish(mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • kasb mahorati o'stirib borish; • ijodiy ishlar yaratish va namoyish qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va ko'rgazmalar tashkil qilish
5.	VI. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha amaliy ishlarini ko'rikka taqdim etishi zarur.
6.	VII. Asosiy adabiyotlar: 1. А.Хакимов. Прикладное искусство Узбекистана. Традиции и инновации. Ташкент. Юнеско. 2013. 211 б. 2. Н.П.Наварро, М Пилер. Декоративные керамики, история. Москва. 2005. 204 б. 3. Н.П.Наварро. Дикорирование керамики. Издательский дом Ниола 21-век. 2005. 146 б. VIII. Qo'shimcha adabiyotlar 1.Булатов С.С. Ўзбек халқ амалий безак санъати. Тошкент-1991 йил 2.Sultanov X.E. Tasviriy san'at ta'limida innovatsion klaster yondashuvi //Monografiya, T.:“VNESHINVESTROM” MCHJ, 2022./ -131 bet. 3.Sultanov X.E. Rangtasvir (Akvarda natyurmort ishlash) // O'quv qo'llanma T.:“VNESHINVESTROM” MCHJ, 2019. 161 б. 4.Gilmanova N.V. Rangtasvirda yorug'lik va rang. o'quv qo'llanma, Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti. Toshkent -2012. 5. Наварро М.П. “Декорирование керамики : история, основные техники” . Дарслик. М.: “Ниола 21-й век”, 2005. - 144 б. 6. Якимович А. К. “Искусство и культура XII-XIII веков”, Дарслик. Санкт-Петербург.: “Азбука классика”, 2004. – 440 б. 7. Миклашевский А.И. “Технология художественной керамики”, Дарслик. М.: ”Петербург”, 1971. – 160 б.

	4.Konstruksiyalash 5.Loyihani rang bilan qidirish 6.Loyihani masshtablash 7.Loyihani qirqimi ustida ishlash 8.Qirqimni planshetga joylashtirish 6 - mavzu. Intererda devorga osiladigan devoriy surat yoki rangli bo'yoqlar, emallar, sirlar qo'shilgan aniq chizmalar loyihasi. 1.Mavzuga doir qoralamalar qidirish 2.Devoriy suratni umumiy ko'rinishi 3.Loyihani masshtablash 4.Loyihani planshetga joylashtirish 5.Loyihani rang bilan ishlash 6.Loyihani pardoqlash 7.Loyihani interer bilan bog'lash 7 - mavzu. Vaza, panjara, favvara, panno, bog'-rog'lar uchun dekorativ kompozitsiya. 1.Loyihaga qoralamalar qidirish 2.Qoralama rangda qidirish 3.Loyihani konstruksiyasi 4.Loyihani masshtabi 5.Planshetda joylash 6.Planshetda rangda ishlash 7.Loyihani yakunlash.
3.	IV. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba: - fan haqida nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lishi kerak; - talabalar kulolchilik buyumlarining ko'p ko'rinishli turlari, grafik loyixalash usullari, ularni xom ashyoda bajarish uslublari badiiy bezak prinsiplari, ishlab chiqarish texnologiyasi haqida tasavvurga ega bo'lishi; - turli xil asarlar yaratish va yangi zamonaviy mahsulotlarni yaratishning milliy uslubda kompozitsion yechimini topishda ham loyihalash fanidan mohirona foydalanish; badiiy ta'lim asosida bo'lajak malakali mutahassis kadrlar yetishtirishda bilim malakalariga ega bo'lish; - turli ko'rinishdagi kulolchilik materiallaridan har bir alohida hollarda foydalanishni, quritish va kuydirish jarayonini, qizil loyda kurs ishlarini bajarishni; xom ashyoning (qizil loy, fayans) turli sohalarda qo'llanilishini (relef, devoriy pannolar, barelef, dumaloq haykallar va boshqalar); joylar va

	bo'yicha soya beriladi. Ishning yakunida oxirgi bezaklar beriladi va planshetga ramka chiziladi. Likobchalarni o'lchamlari bo'yicha planshetga komponovka qilinadi. 4-mavzu. Sovg'a uchun dekorativ bezakli shokosa loyihasi. Mavzu bo'yicha qoralamalar tayyorlanadi. Shokosaning aniq shakli topiladi va planshetga kompozitsion joylashtiriladi. Rang bilan turlanadi va hajmi ko'rsatiladi. 5-mavzu. Muzeyga tegishli rangli angoblar bilan bezatilgan milliy ko'za idish loyihasi Muzeydan usta kullolar ishlaridan namunalar olinadi. Olingan namuna ko'za idish sinchiklab o'rganib chiqiladi. O'lchamlari bo'yicha chizib planshetga joylashtiriladi. Rang bilan ishlanadi va hajmi ko'rsatiladi. 6-mavzu. Gullar uchun naqshli kulolchilik buyumi loyihasi. Kulolchilik buyumlariga qoralamalar tayyorlash. Ishlatilayotgan buyumlarga mavzu tanlanib qoralama, eskizlar ishlaniladi, hajmi ko'rsatiladi 7-mavzu. Animalistik haykalcha loyihasi Mavzu bo'yicha qoralamalar tayyorlanadi. Tanlab olingan hayvonni harakterini plastikasini va va kompozitsion yechimi ochib beriladi. Planshetga joylashtiriladi. Rang bilan ishlanadi va hajmi ko'rsatiladi. 8-mavzu. Bezakli gultuvak, vaza loyihasi. Gultuvak yoki vaza formasi qoralama shaklida qidiriladi. Mavzusi aniqlanib, chiqiladi. Planshetga joylashtirilib, ranglarda ishlanadi va hajmi ko'rsatiladi. Planshetga ramka chiziladi va pardoqlanadi. 9-mavzu. Choy yoki qahva servizi loyihasi. Serviz formasini qidirish, qoralamalar tayyorlash. Mavzusi bo'yicha qoralamalar izlash. Servizni qulayligi haqida izlanish. Izlanish asosida loyihalar ishlash. Loyihalarni planshetga joylashtirish. Ularni rang bilan ishlash. Talabalarga loyiha masshtabi va konstruksiyalarini o'rgatish va hajmini ko'rsatish. Har bir detalni qirqimi ustida ishlash. Planshetga joylashtirish va ramkaga olish. 10-mavzu. Ijodiy yondoshgan holda mavzuli haykal guldun loyihasi. Avval hayvon xarakteri bo'yicha qoralamalar qidiriladi. Keyin guldun formasi ustida ishlanadi. Har ikkisi birlashtirilib, ijodiy yondoshgan holda guldunni umumiy ko'rinishi topib olinadi. Planshetga joylashtiriladi. Rang bilan ishlanib, hajmi ko'rsatiladi. Ramkaga olinib, ish yakunlanadi.
--	--

11-mavzu. Intererda devorga osiladigan devoriy surat yoki rangli bo'yoqlar, emallar, sirlar qo'shilgan aniq chizmalar loyihasi.

Devoriy surat (panno)mavzusi bo'yicha qoramalar tayyorlanadi. Interer bilan bog'lanish katta ahamiyatga ega. Planshetga pannoni loyihasi joylashtiriladi, ranglar bilan ishlanadi. Ikkinchi planshetga interer grafik chizmasi (perspektivasi) chiziladi. Panno guldon bilan kompleks, bir-biriga bog'langan bo'lishi katta ahamiyatga ega. Faqat panno bilan guldon rangda ishlanadi.

12-mavzu. Intererda mos guldon loyihasi.

Pannoga mos ravishda guldon formasi ustida ishlanadi. Qoramalar chiziladi. Planshetga joylanadi va rang bilan ishlanadi.

13-mavzu. Ustunlarni bezatish uchun dekorativ plitkalaridan kompozitsiya.

Talabalar o'zlariga yoqqan mavzu bo'yicha interer yoki ekstererda joylashgan ustunlarni bezatish uchun dekorativ plitkalaridan kompozitsion qoramalar tayyorlaydi. Ustunlarni bezatish, manzarali elementlarni atrofidagi predmetlar bilan ko'lamlilik nisbatini va xomashyoda kompozitsiya bajarish bilan bog'liq vazifalar qo'yiladi. Planshetda aniq chizmasi loyiha masshtabdan bajariladi. Bir qismining konstruktiv chizmasi chiziladi. Vazifalar bo'yicha belgilangan ish kompleks olib boriladi.

14-mavzu. Vaza, panjara, favvara, panno, bog'-rog'lar uchun dekorativ kompozitsiya.

Talabalar o'zlariga yoqqan mavzu bo'yicha qoramalar tayyorlaydi. Xonani qismlarga ajratishda kulolchilik dekorativ panjarani to'g'ri joylashtirishni, ekstererda dam olish zonalarini obod qilish, manzarali elementlarni atrofidagi predmetlar bilan ko'lamlilik nisbatini va xomashyoda kompozitsiya bajarish bilan bog'liq vazifalar qo'yiladi. Planshetda aniq chizmasi loyiha masshtabdan bajariladi. Bir qismi konstruktiv chizmasi chiziladi. Kompleks ish olib boriladi.

15-mavzu. Interer uchun dekorativ panno kompozitsiyasi.

Talabalar inter'er uchun o'zlariga yoqqan mavzuli panno kompozitsiyasi bo'yicha qoramalar tayyorlaydi. kulolchilik dekorativ pannoni to'g'ri joylashtirishni, intererni bezash, manzarali elementlarni atrofidagi predmetlar bilan ko'lamlilik nisbatini va xomashyoda kompozitsiya bajarish bilan bog'liq vazifalar qo'yiladi. Planshetda aniq chizmasi loyiha masshtabda bajariladi. Bir qismining konstruktiv chizmasi chiziladi. Kompleks ish olib boriladi.

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan rassom, naqqosh, me'morlar ijodi haqida prezentsiyalar tayyorlaniladi. Belgilangan mavzu bo'yicha talabalar prezentatsiyalar topshiradi. prezentatsiyalarga mustaqil ta'lim soatlarining teng yarmi ajratiladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1-mavzu. Muzeidan lagan namunasini ko'chirish.

1. Muzeiy asarlaridan namunalar loyixalash
2. Dekorativ bezakli likobchalarni loyixalash
3. Angob naqshli devorga osiladigan bezakli laganchalarni loyixalash
4. Muzeiy namunasi rangli angoblar bilan bezatilgan ko'za idish loyihasi (kopiya)
5. Angob, naqshli sut, sharbat, qimiz, ayron soladigan idish, ko'za
6. Loyihani planshetga joylashtirish

2-mavzu. Muzeiy namunasi rangli angoblar bilan bezatilgan ko'za idish loyihasi

1. Muzeiy namunalari bilan tanishish
2. Tanlangan namuna ustida ishlash
3. Qoramalar tayyorlash
4. Ko'za idish loyihasi
5. Ko'za idishni planshetga joylashtirish
6. Ko'za idishga rang berish
7. Ko'za idishni pardoqlash

3-mavzu. Sovg'a uchun dekorativ bezakli shokosa krujka loyihasi.

1. Mavzuga doir qoramalar qidirish
2. Loyihani rangda qidirish
3. Loyihaning masshtabi
4. Loyiha qirgimi
5. Loyihani planshetga joylash
6. Loyihaga rang berish

4-mavzu. Animalistik haykalcha loyihasi

1. Qoramalar tayyorlash
2. Haykalcha loyixasi
3. Loyixani planshetga joylashtirish
4. Rang bilan ishlash
5. Haykalchani pardoqlash
6. Planshetda rang bilan ishlash

5 - mavzu. Choy yoki qahva servizi loyihasi.

1. Mavzuga doir qoramalar qidirish
2. Servizni qulayligi haqida tushuncha berish
3. Loyiha konstruksiyasi ustida ishlash